

ZAKON O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuje se način obezbjeđivanja i ostvarivanja prava po osnovu rodne ravnopravnosti, u skladu sa međunarodnim aktima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava, kao i mjere za eliminisanje diskriminacije po osnovu pola i stvaranje jednakih mogućnosti za učešće žena i muškaraca u svim oblastima društvenog života.

Član 2

Rodna ravnopravnost podrazumijeva ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim oblastima javnog i privatnog sektora, jednak položaj i jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava i sloboda i korišćenje ličnih znanja i sposobnosti za razvoj društva, kao i ostvarivanje jednake koristi od rezultata rada.

Član 3

Državni organi, organi državne uprave i lokalne samouprave, javne ustanove, javna preduzeća i druga pravna lica koja vrše javna ovlašćenja (u daljem tekstu: organi) dužni su da, radi postizanja rodne ravnopravnosti, u svim fazama planiranja, donošenja i sprovođenja odluka, kao i preduzimanja aktivnosti iz svoje nadležnosti ocjenjuju i vrednuju uticaj tih odluka i aktivnosti na položaj žena i muškaraca.

Član 4

Diskriminacija po osnovu pola je svako pravno ili faktičko, neposredno ili posredno razlikovanje, privilegovanje, isključivanje ili ograničavanje zasnovano na polu zbog kojeg se nekom licu otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava i sloboda u političkom, obrazovnom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom, sportskom, građanskom i drugim područjima javnog života.

Diskriminacijom, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se i seksualno uznemiravanje, podsticanje drugog lica na diskriminaciju, kao i korišćenje riječi u muškom rodu kao generički neutralne forme za muški i ženski rod.

Diskriminacijom iz stava 1 ovog člana, ne smatra se pravo žena na zaštitu materinstva, kao i propisanu posebnu zaštitu na radu zbog bioloških karakteristika.

Član 5

Diskriminacijom, u smislu ovog zakona, ne smatraju se opšte i posebne mjere, donijete ili preduzete radi otklanjanja i sprječavanja nejednakog tretmana žena i muškaraca, otklanjanja posljedica nejednakog tretmana žena i muškaraca i promovisanja rodne ravnopravnosti.

Član 6

Niko ne može trpjeti štetne posljedice zbog toga što je kao svjedok/inja ili žrtva diskriminacije po osnovu pola dao/la iskaz pred nadležnim organom ili upozorio/la javnost na slučaj diskriminacije po osnovu pola.

Član 7

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu, imaju sljedeća značenja:

1. **rod** je društveno uspostavljena uloga žena i muškaraca u javnom i privatnom životu koja se razvila na biološkoj razlici polova;
2. **pol** predstavlja biološku karakteristiku po kojoj se razlikuju ljudska bića na muška i ženska;
3. **jednake mogućnosti** podrazumijevaju nepostojanje ograničenja po osnovu pola za učešće muškaraca i žena u političkoj, ekonomskoj, društvenoj, kulturnoj i drugim oblastima društvenog života čime se obezbjeđuje ostvarivanje njihovih prava i sloboda;
4. **nejednak tretman** je svako postupanje kojim se pravi razlika između muškaraca i žena zato što pripadaju različitim polovima ili se neopravdano daje prednost licu jednog pola u odnosu na lice drugog pola;
5. **neposredna diskriminacija po osnovu pola** postoji kad se lice tretira ili može biti tretirano nepovoljnije u odnosu na lice drugog pola, u istoj ili sličnoj situaciji, isključivo po osnovu pola;
6. **posredna diskriminacija po osnovu pola** postoji kad propis, drugi akt, kriterijum ili radnja, u istim ili sličnim okolnostima, dovodi u nepovoljniji položaj lice jednog pola u odnosu na lice drugog pola;
7. **nasilje po osnovu pola** je djelo kojim se nanosi ili može biti nanijeta fizička, mentalna, seksualna ili ekonomska šteta ili patnja, kao i

- prijetnja takvim djelom koja ozbiljno sputava lice da uživa u svojim pravima i slobodama u javnom ili privatnom životu, uključujući porodično nasilje, incest, silovanje i trgovinu ljudima;
8. **seksualno uznemiravanje** je svako neželjeno fizičko, verbalno ili neverbalno ponašanje seksualnog karaktera, koje ima za cilj ili predstavlja povredu ličnog dostojanstva ili kad stvara stanje straha, neugodno, agresivno, ponižavajuće ili uvrjedljivo stanje;

II OPŠTE I POSEBNE MJERE

Član 8

Rodna ravnopravnost se obezbjeđuje opštim i posebnim mjerama.

1. Opšte mjere

Član 9

Opšte mjere su zakonom propisane mjere kojima se u određenoj oblasti zabranjuje diskriminacija po osnovu pola ili naređuje odgovarajuće ponašanje u određenim uslovima, radi postizanja rodne ravnopravnosti, i propisuju sankcije za slučaj povrede propisanih zabrana odnosno naredbi.

Opšte mjere obuhvataju i mjere utvrđene drugim aktima (deklaracije, rezolucije, podzakonski akti i sl), čiji je cilj ostvarivanje rodne ravnopravnosti.

Član 10

Skupština Republike Crne Gore i Vlada Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) će, u okviru svojih nadležnosti, primjenjivati principe rodne ravnopravnosti, a naročito princip rodno balansirane zastupljenosti prilikom izbora i imenovanja na određene funkcije, obrazovanja radnih tijela i utvrđivanja sastava zvaničnih delegacija.

Član 11

Opština, glavni grad i prestonica (u daljem tekstu: opština) u okviru svojih nadležnosti, podstiču i ostvaruju rodnu ravnopravnost odnosno preduzimaju mjere i aktivnosti od značaja za ostvarivanje rodne ravnopravnosti.

Član 12

Političke stranke, svojim aktima, određuju način i mjere za postizanje rodno balansirane zastupljenosti žena i muškaraca u svojim organima, na kandidacionim listama za izbor poslanika i odbornika, u izabranim klubovima poslanika i odbornika i za izbor na javne funkcije na svim nivoima.

Član 13

Mediji promovišu rodnu ravnopravnost kroz programsku koncepciju.

Član 14

Statistički podaci i informacije koji se prikupljaju, evidentiraju i obrađuju u organima, privrednim društvima i drugim pravnim licima, kao i kod preduzetnika/ce moraju biti iskazani po polnoj pripadnosti.

Statistički podaci i informacije iz stava 1 ovog člana sastavni su dio zvanične statistike u Republici Crnoj Gori (u daljem tekstu: Crna Gora) i dostupni su javnosti u skladu sa zakonom.

2. Posebne mjere

Član 15

U oblastima društvenog života, u kojima je utvrđena nejednaka zastupljenost žena i muškaraca, odnosno nejednak tretman lica jednog pola u odnosu na lica drugog pola, mogu se preduzimati posebne mjere za obezbjeđivanje i unapređivanje rodne ravnopravnosti.

Nejednaka zastupljenost, u smislu stava 1 ovog člana, postoji u slučajevima kada je zastupljenost lica jednog pola u određenoj društvenoj oblasti odnosno dijelu te oblasti manja od procenta zastupljenosti lica tog pola u ukupnoj populaciji.

Član 16

Posebnim mjerama otklanjaju se postojeća ograničenja koja objektivno dovode ili mogu dovesti do nejednake zastupljenosti žena i muškaraca, odnosno nejednakog položaja lica jednog pola u odnosu na lica

drugog pola ili daju posebne pogodnosti u smislu podsticanja lica manje zastupljenog pola.

Posebne mjere su, naročito:

1. pozitivne mjere koje, pod jednakim uslovima, daju prednost licima manje zastupljenog pola odnosno licima koja se nalaze u izrazito neravnopravnom položaju po osnovu pola, dok se ne postigne jednaka zastupljenost odnosno utvrđeni ciljevi za uvođenje ovih mjera;
2. podsticajne mjere koje daju posebne pogodnosti ili uvode posebne podsticaje u cilju ukidanja nejednake zastupljenosti žena ili muškaraca, odnosno nejednakog tretmana po osnovu pola;
3. programske mjere koje podrazumijevaju aktivnosti na edukaciji odnosno na podsticanju i uspostavljanju rodne ravnopravnosti.

Član 17

Pozitivne mjere se mogu preduzeti u oblasti vaspitanja i obrazovanja, zapošljavanja, rada, zdravlja, socijalne zaštite, javnog odnosno političkog djelovanja, kao i u drugim oblastima društvenog života u kojima postoje razlozi za njihovo uvođenje u smislu člana 16 ovog zakona.

Organi, u skladu sa svojim nadležnostima, preduzimaju pozitivne mjere.

Ministarstvo nadležno za zaštitu ljudskih i manjinskih prava (u daljem tekstu: Ministarstvo) može organima preporučiti uvođenje pozitivnih mjera u onim oblastima društvenog života, u kojima postoji očigledna nejednaka zastupljenost žena ili muškaraca odnosno izrazita neravnopravnost lica jednog pola.

Član 18

Pozitivne mjere utvrđuju se akcionim planovima za podsticanje i ostvarivanje rodne ravnopravnosti, na osnovu analize položaja žena i muškaraca u oblasti za koju se utvrđuju.

Akcioni plan iz stava 1 ovog člana, sadrži razloge za uvođenje pozitivnih mjera, ciljeve koji se njima postižu, početak, način i prestanak sprovođenja mjera, kao i nadzor nad sprovođenjem mjera.

Prije sprovođenja pozitivnih mjera organi moraju pribaviti saglasnost Ministarstva.

Član 19

Ministarstvo daje saglasnost na akcione planove, na osnovu procjene usklađenosti tih planova sa principima iz čl. 15 i 16 ovog zakona.

Ministarstvo prati sprovođenje pozitivnih mjera u oblastima u kojima su uvedene.

Član 20

Podsticajne i programske mjere se mogu preduzeti aktima za sprovođenje Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (u daljem tekstu: Plan aktivnosti), drugim aktima organa, privrednih subjekata, političkih stranaka, nevladinih organizacija i drugih subjekata, u skladu sa prirodom i sadržinom oblasti u kojoj djeluju.

III NADLEŽNOSTI

Član 21

Vlada utvrđuje Plan aktivnosti i programe za sprovođenje ovog Plana. Plan aktivnosti, koji se donosi najmanje za period od četiri godine, sadrži:

1. ciljeve i mjere za postizanje rodne ravnopravnosti u svim oblastima društvenog života, a naročito u oblasti rada, socijalne i zdravstvene zaštite, obrazovanja, zaštite od nasilja nad ženama, kao i zastupljenosti žena i muškaraca u procesima odlučivanja na svim nivoima i u svim područjima društvenog života;
2. smjernice za izradu programa u pojedinim oblastima društvenog života, kao i obaveze i nosioce programa;
3. podatke koji se moraju u zvaničnim statistikama, anketama ili ispitivanju javnosti prikupljati, objavljivati, povezivati, čuvati, analizirati i iskazivati odvojeno po polu;
4. način izvještavanja o sprovođenju mjera iz Plana aktivnosti;
5. odgovornost za sprovođenje mjera utvrđenih Planom aktivnosti;
6. finansijska sredstva potrebna za sprovođenje mjera iz Plana aktivnosti.

Programima za sprovođenje Plana aktivnosti utvrđuju se aktivnosti u pojedinim oblastima društvenog života, za period od dvije godine.

Član 22

Ministarstvo:

1. koordinira aktivnosti koje imaju za cilj uspostavljanje rodne ravnopravnosti i učestvuje u pripremi i donošenju akcionih planova za uspostavljanje rodne ravnopravnosti na svim nivoima;
2. prati primjenu međunarodnih dokumenata i konvencija, kao i usvojenih međunarodnih standarda iz oblasti rodne ravnopravnosti, preduzima mjere za njihovu implementaciju u pravni sistem Crne Gore i kreira kvalitetan monitoring poštovanja tih dokumenata;
3. priprema Plan aktivnosti, predlaže njegovo usvajanje i prati njegovo sprovođenje;
4. priprema programe za sprovođenje Plana aktivnosti na osnovu izvještaja organa za oblasti iz njihove nadležnosti;
5. organizuje istraživanja i analize o stanju rodne ravnopravnosti i analize potrebne za sprovođenje Plana aktivnosti, kao i sakupljanje podataka u okviru saradnje na nacionalnom i međunarodnom nivou;
6. priprema izvještaje o ispunjavanju međunarodnih obaveza od strane Crne Gore u oblasti rodne ravnopravnosti;
7. saraduje sa lokalnom samoupravom i pruža podršku za osnivanje mehanizama za uspostavljanje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou;
8. uspostavlja saradnju sa nevladinim organizacijama;
9. preduzima i podstiče aktivnosti na edukaciji o rodnoj ravnopravnosti i organizuje izdavanje prigodnih publikacija čiji je cilj promovisanje rodne ravnopravnosti;
10. postupa po predstavkama građana/ki u kojima se ukazuje na posrednu ili neposrednu diskriminaciju po osnovu pola, zauzima stavove i daje mišljenja i preporuke, a po potrebi obavještava Zaštitnika ljudskih prava i sloboda o postojanju diskriminacije po osnovu pola;
11. dostavlja Vladi godišnji izvještaj o ostvarivanju Plana aktivnosti;
12. obavlja i druge poslove u vezi ostvarivanja rodne ravnopravnosti, u skladu sa ovim zakonom.

Izvještaje iz stava 1 tačka 4 ovog člana, organi su dužni da dostave Ministarstvu najkasnije u roku od dva mjeseca prije isteka vremena za koje je program utvrđen.

Član 23

Organi su dužni da odrede službenike/ce, koji će obavljati poslove koordinatora/ke aktivnosti u vezi pitanja rodne ravnopravnosti iz svoje nadležnosti, koji/a učestvuje u pripremi i sprovođenju Plana aktivnosti.

Član 24

Organi su dužni da na zahtjev Ministarstva pruže adekvatnu pomoć, odnosno dostave potrebne podatke iz okvira svoje nadležnosti.

IV POSTUPANJE PO PREDSTAVKAMA

Član 25

Predstavka kojom se ukazuje na posrednu ili neposrednu diskriminaciju po osnovu pola podnosi se Ministarstvu.

Zaposleni/e u Ministarstvu dužni/e su da čuvaju lične podatke koje saznaju u postupku po predstavci, u skladu sa propisima o zaštiti ličnih podataka.

Član 26

Predstavku može podnijeti svako lice koje smatra da je diskriminisano po osnovu pola.

Predstavku, u ime lica koje je diskriminisano po osnovu pola, uz njegovu/njenu saglasnost, može podnijeti i drugo pravno i fizičko lice.

Ministarstvo može postupati i po anonimnoj predstavci, ukoliko se njome ukazuje na posrednu diskriminaciju po osnovu pola i koja sadrži dovoljno podataka za otkrivanje i utvrđivanje postojanja diskriminacije po osnovu pola.

Član 27

Ministarstvo neće postupati po predstavci iz koje očigledno proizilazi da se ne radi o diskriminaciji po osnovu pola.

O razlozima nepostupanja po predstavci Ministarstvo obavještava podnosioca/teljku predstavke.

Član 28

Ministarstvo obavještava organ, poslodavca, političku stranku i drugo pravno ili fizičko lice na koje upućuje predstavka (u daljem tekstu: protivna strana) o postupanju po predstavci, a može od njih i da zahtijeva da u

određenom roku dostave izjašnjenja koja omogućavaju postupanje po predstavci.

Ako protivna strana ne dostavi pismeno izjašnjenje iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo zauzima stav i mišljenje na osnovu podataka kojima raspolaže.

Član 29

Ministarstvo obustavlja postupanje po predstavci na zahtjev podnosioca/teljke predstavke ili ako se, zbog nedostatka podataka, postupanje po predstavci ne može nastaviti.

Član 30

Ministarstvo priprema mišljenje sa konstatacijama i ocjenama o okolnostima slučaja iz predstavke, sa aspekta postojanja diskriminacije po osnovu pola i o tome obavještava podnosioca/teljku predstavke i protivnu stranu.

U mišljenju iz stava 1 ovog člana Ministarstvo upozorava na utvrđeno postojanje diskriminacije po osnovu pola, preporučuje način otklanjanja uzroka diskriminacije i određuje rok za podnosioca/teljku predstavke i protivnu stranu u kojem će obavijestiti Ministarstvo o preduzetim mjerama.

Član 31

Organi, privredni subjekti, političke stranke, nevladine organizacije i druga pravna i fizička lica mogu se obratiti Ministarstvu zahtjevom za davanje mišljenja o tome da li su ili bi nekim svojim aktom ili radnjom prouzrokovali nejednak tretman žena i muškaraca u smislu ovog zakona.

V NADZOR

Član 32

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo.

VI KAZNENE ODREDBE

Član 33

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do stopedesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori, kazniće se za prekršaj organ, privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik/ca ako statističke podatke i informacije koje se prikupljaju, evidentiraju i obrađuju ne iskazuje po polnoj pripadnosti (član 14 stav 1).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organu i pravnom licu novčanom kaznom od petostrukog do petnaestostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori.

VII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 34

Organi će odrediti službenika/ce koji/a će obavljati poslove koordinatora/ke u pitanjima rodne ravnopravnosti iz člana 23 ovog zakona, u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 35

Plan aktivnosti iz člana 21 ovog zakona Vlada će donijeti u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 36

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".